

Ronse: wandeling in het rijke verleden van een textielstad

Ronse zal je verrassen met zijn rijk textielverleden, architecturale pareltjes van eind 19de en begin 20ste eeuw en zijn romaanse crypte. Deze wandeling brengt je doorheen de geschiedenis van Ronse. Je start met een mix van art-decogebouwen, een groen park, een 15de-eeuwse mote en voormalige textielgebouwen. Meteen maak je kennis met de diverse aspecten van deze wandelroute. Bij je bezoek aan de unieke crypte van de Sint-Hermesbasiliek kom je alles te weten over de verering van de Heilige Hermes en zijn link met geesteszieken. Je wandelt langs art nouveau en art-decogebouwen tot bij het station. Daar verneem je de merkwaardige geschiedenis van dit gebouw. Dan duik je opnieuw in de voormalige textielindustrie met de Villa Portois en fabriekssteegjes. Ondertussen vertellen we je iets meer over de Ronsese zot, Den Bluuten Pompier, de Bommelsfeesten, de Fiertelommegang ... kortom een zeer gevarieerde kennismaking met deze stad in de Vlaamse Ardennen.

- Afstand: 3,5 km
- Vertrek en einde: Hoge Mote (Mouroitplein - De Biesestraat)
- Aard: stadswandeling
- Wegdek: verharde wegen
- Reliëf: vlak
- Toegankelijk voor rolwagens: ja
- Bewegwijzering: geen
- Website Ronse: www.visitronse.be

Vertrek wandeling

Je parkeert het best **gratis** op parking Portois (Oude Vesten – M. Portoisstraat, zie kaart).

Deze parking is uitgerust met laadpalen voor elektrische voertuigen.

Gps-coördinaten: N 050°44'49.37" E 003°36'17.97"

Er staan nog meer gratis parkings op de kaart.

Lekker: De Smaakkaart 2.0

Maak een wandeling door Ronse waarbij proeven centraal staat met de Smaakkaart 2.0. De wandeling doorheen De Vrijheid wordt op smaak gebracht met vijf culinaire hotspots. In elke lekkere hotspot kies je zelf één eet- of drinkadresje uit. Je herkent de smaakpartners onmiddellijk aan de raamsticker. Te koop bij Visit Ronse in het beleavingscentrum Hoge Mote. Meer info via www.visitronse.be

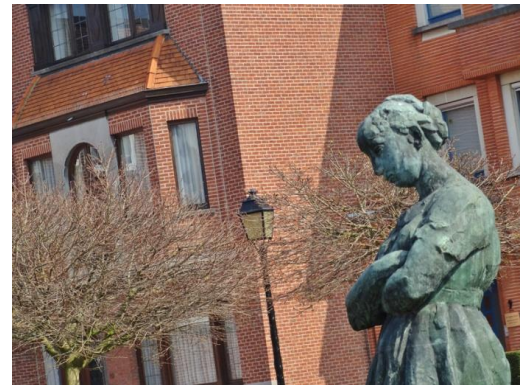
Wandelen – fietsen in de Vlaamse Ardennen en Pays des Collines

Ronse ligt in de Vlaamse Ardennen en dat zal je wel gezien hebben toen je de stad bent binnengereden. Bij Visit Ronse kan je uiteraard terecht voor wandel- en fietsroutes van de Vlaamse Ardennen en het verrassende Pays des Collines. Meer informatie ook op hun website www.visitronse.be

Legende: = wegwijzer = bezienswaardigheid

Routebeschrijving

1 Je vertrekt in het parkje (Mouroitplein) recht tegenover het beleavingscentrum Hoge Mote. Ga daarna naar het historisch gebouw, de Hoge Mote. Als je het brugje bij de Hoge Mote verlaat, ga je naar links en blijf je het water links meevolgen dat je in het Bruulpark brengt. Je ziet al de rekkemdaken van het Must – Museum voor textiel. Het eerste beeld in het Bruulpark kreeg de naam 'Lente'. Aan je linkerzijde de twee afdelingen van het Must. Stap dan verder door naar de basiliek en je komt langs het standbeeld van Stefaan-Modeste Glorieux. Stap naar de ingang van de Sint-Hermesbasiliek en -crypte en zo kom je op de Kleine Markt.

A Jean-Baptiste Mouroitplein

Aan dit plein staan er typische art-decowoningen. Ze zijn allemaal opgetrokken in rode baksteen en zorgen voor een mooi harmonieus geheel. Toch is geen enkel huis hetzelfde. In deze wandelroute zal je nog meer voorbeelden zien van art-deco en art-nouveaugebouwen. Verder op de wandeling gaan we wat dieper in op de typische kenmerken van deze bouwstijlen. Wil je er nog meer in verdiepen dan kan je via reisroutes.be ook een art-decowandeling met leuke zoektocht downloaden of vraag naar je gratis exemplaar bij Visit Ronse in de Hoge Mote.

Het beeld centraal op dit plein is van de hand van Rik Wouters (1913) en draagt de naam "Huiselijke zorgen". Het moet de dagelijkse zorgen van de huisvrouw uitbeelden. Het was Rik Wouters zijn liefde, Nel, die model stond.

B Het beleavingscentrum Hoge Mote

De Hoge Mote is zonder twijfel een grensverleggend onthaal- en beleavingscentrum. Het is de vaste stek van Visit Ronse en een ideale startplek voor een wandeling in de stad of een verkenningsstochtje van de regio. De Hoge Mote had al drie torens. Met de panoramatoren is er nu een vierde bij. Je krijgt er een fraai uitzicht over de stad en omgeving.

Aan de hand van interactieve panelen, luisterverhalen, filmpjes en virtual reality ontdekken de bezoekers méér over Sint-Hermes, de ontwikkeling van Ronse en de link met het textiel en uiteraard over Vlaanderens mooiste landschap. De informatie is beschikbaar in vier talen. Deze historische site is na een restauratie uitgebouwd tot een erfgoedparel waar enkele verrassende hedendaagse accenten zijn in verwerkt. De site is **doorlopend open van maandag tot en met zondag van 10 tot 17 u. tijdens het toeristisch seizoen. Check de openingsuren op www.visitronse.be**

Een 'mote' is een verdedigingsplaats, gebouwd op een heuvel en meestal omgeven door water. Ronse had er zo negen. De Hoge Mote is de enige die nog overblijft. Deze zou dateren uit de 15de eeuw. De woning werd verschillende malen verbouwd en had diverse functies: als kanunnikenwoning, vrederecht en later als woning van een textielbaron. Hij liet er zijn textielbedrijf Cambier-Robette aanbouwen. In die fabriek is nu Must – Museum voor textiel ondergebracht. In dit gebouw staan weefgetouwen van verschillende generaties, inclusief een stoommachine die de machines in beweging bracht.

Must – Museum voor textiel

Dit onderdeel van het Must kan alleen bezocht worden met een gids. Al die weefgetouwen, zo'n 40-tal, zijn in perfecte staat. De gids zal er een aantal in werking zetten om de evolutie van het weven door de jaren heen te illustreren. Een heel boeiend bezoek. Voor meer informatie kan je terecht op hun website www.visitronse.be. Tickets voor het museum zijn te koop bij Visit Ronse in de Hoge Mote.

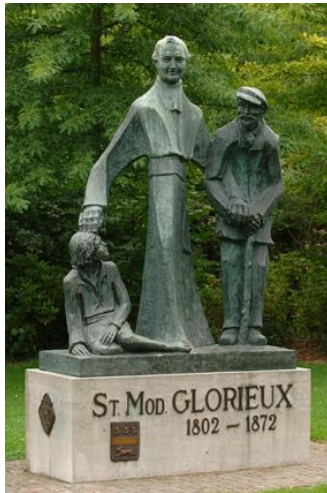

Bruulpark

Het beeld 'Lente' van Jozef Cantré kwam er ter ere van de gesneuvelde inwoners van de Tweede Wereldoorlog. Die jonge vrouw symboliseert de vluchtende Ronsenaar, waaronder veel vrouwen en kinderen, tijdens het begin van deze oorlog. Toen was het lente (maand mei), vandaar de titel.

Spanjaardenkasteel

Iets verderop zie je een opvallend gebouw dat de naam "Spanjaardenkasteel" kreeg. In de 17de eeuw waren hier Spaanse soldaten ondergebracht die als opdracht hadden de protestanten te verjagen. Tijdens de 18de eeuw was hier de dekenij van het kapittel van Sint-Hermes. De laatste deken die hier gewoond heeft, liet er salons in Louis XV- en Louis XVI-stijl inrichten met opmerkelijk bloemenmotief textielbehang uit ca 1800. Dit historische gebouw is momenteel gesloten.

www.virtueelronse.be

Wandel virtueel in het Spanjaardenkasteel via www.virtueelronse.be. Niet alleen dit gebouw maar alle belangrijkste bezienswaardigheden kan je aan de hand van haarscherpe 360° foto's en 360° luchtbeelden bekijken met toeristische info. 60 points of interest en dit in 4-talen!

Wandel verder door richting basiliek en net voor je aan de achterkant van de basiliek komt zie je een standbeeld van Modeste Glorieux. Dit bronzen standbeeld (1973) van Florent Devos brengt hulde aan Modeste Glorieux die geleefd heeft in de 19de eeuw. Hij was een priester die zich bekommerde om wezen en arme werklozen. Hij gaf ze niet alleen voedsel maar ook een opleiding om in de textielindustrie te gaan werken. De school die hij heeft opgericht bestaat nog steeds en draagt zijn naam.

Sint-Hermesbasiliek en Crypte

Op 2 februari 2019 werd de collegiale kerk verheven tot 'Basilica minor' of 'kleinere basiliek', een ere-titel voor een rooms-katholiek kerkgebouw met een uitzonderlijke betekenis: aanwezigheid van de relikven van de heilige Hermes (sedert 6 juli 860) en de Fiertelommegang die sinds 1090 gehouden wordt waarbij de relikven rond de stad worden gedragen.

De monumentale, Romaanse crypte (1089) vormt ongetwijfeld het architecturale pronkstuk van de stad. De essentiële elementen zoals de verborgen grafkamer, de waterput en de badkamer voor geesteszieken zijn nog steeds zichtbaar. In de crypte kon een pelgrim genezing vragen door tussenkomst van Sint-Hermes.

De monumentale, Romaanse crypte (1089) vormt ongetwijfeld het architecturale pronkstuk van de stad. De essentiële elementen zoals de verborgen grafkamer, de waterput en de badkamer voor geesteszieken zijn nog steeds zichtbaar. In de crypte kon een pelgrim genezing vragen door tussenkomst van Sint-Hermes.

Foto rechts Crypte: © Piet De Kersgieter

Ontdek deze indrukwekkende plek op een eigentijdse manier, mét respect voor de geschiedenis en met focus op erfgoedbeleving, de toegang is voorzien via de Sint-Coletakapel in de basiliek.

Luister verhalen Stefaan Degand

Binnenin beleef je het boeiende verhaal van de crypte dankzij een nieuwe scenografie met hedendaagse lichtzuilen en sfeervolle luisterverhalen, ingesproken door niemand minder dan acteur Stefaan Degand. Via de gratis [ErfgoedApp](#) van FARO kan je deze verhalen eenvoudig op je eigen smartphone beluisteren. Er zijn ook audiogidsen ter beschikking. Voorzien in het Nederlands, Frans en Engels.

Familietour

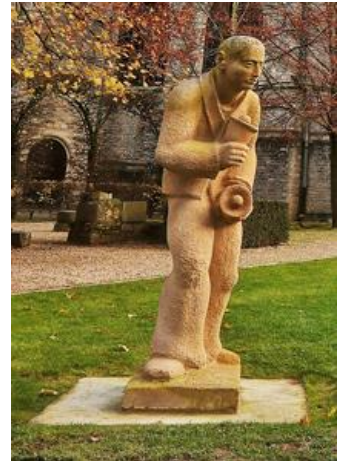
Voor families met kinderen is er een speciale familietour beschikbaar via de [Erfgoedapp](#), ideaal voor kinderen van 5 tot 8 jaar. De bekendste kat van Ronse, "Hermes de kat", neemt de jonge bezoekers mee op avontuur door de crypte. Na de speurtocht wacht er een leuk aandenken in het belevingscentrum. Voorzien in het Nederlands, Frans en Engels.

Tickets voor een bezoek aan de crypte kan je aankopen in het belevingscentrum Hoge Mote, online via onze webshop of koop je ticketje aan bij de suppoost van de crypte, check de openingsuren op www.visitronse.be.

Fiertelommegang

Je staat nu op de Kleine Markt waar het de eerste zondag na Pinksteren in de vroege ochtend verzamelen geblazen is. Dan heeft de Fiertelommegang plaats. Dit is een bedevaarttocht van 32,6 kilometer die je rond Ronse brengt. Deze bedevaart moet de deelnemers en de inwoners van Ronse genezen en behoeden van geestesziekten. Ze is voorafgegaan door de Belleman en gevolgd door het reliekschrijn van St.-Hermes, gedragen door vier personen.

De reden? Heel eenvoudig, om toegelaten te worden als bedevaarder in de crypte moest je minstens een dagtocht gestapt hebben naar Ronse. Doch de inwoners van Ronse woonden te dicht. Dus organiseerden ze een ommegang van 32,6 km rond hun stad.

Bij het verlaten van de basiliek zie je rechts het standbeeld van de Belleman pronken. Het beeld verwijst naar de Fiertelommegang. Hij is de persoon die vooraan in de stoet loopt en de komst van het reliekschrijn van Sint-Hermes aankondigt.

2 Als je uit de St.-Hermesbasiliek komt ga je naar links, daar is een parkje, het Albertpark. Vlak voor het Albertpark heb je het standbeeld van Trommel en Fluitje, ook dit kunstwerk is een eerbetoon aan de Fiertelommegang. Deze figuren zijn al jaren de vertrouwde voorlopers van de Fiertelommegang en luiden elk jaar met trom en fluit de processie in. Hun aanwezigheid symboliseert het begin van een eeuwenoude traditie rond de verering van Sint-Hermes.

Opvallend is het oorlogsmonument 'Den Bluuten Pompier' en de toren van de oude St.-Martinuskerk. Daarna kom je terug naar de voorkant van de basiliek. Met je rug naar de basiliek ga je rechtdoor via de Kleine Markt om bij de bredere weg (Wijnstraat) linksaf te gaan. Je wandelt tot aan de Rooseveltplaats met de fontein. Dan ben je aan punt 3 aangekomen.

E 'Den Bluuten Pompier' en de Sint-Maartenskerk (oude Sint-Martinuskerk)

In het Albertpark staat er een monument ter ere van de gesneuvelden in de Eerste Wereldoorlog. Het is een voorbeeld van de kunststijl van toen die de naam droeg 'style pompier' omdat er nogal veel helmen voorkomen bij schilderijen in die stijl. Er was nogal wat kritiek bij de oprichting in 1923 omdat de vaandeldrager er halfnaakt staat afgebeeld. Daardoor kreeg dit monument de bijnaam 'Den Bluuten Pompier', eensamenvoeging van 'naakt' en de kunststijl 'pompier'.

Je ziet ook nog een tweede kerktoeren. Dit is het overblijfsel van de oude Sint-Martinuskerk. De nieuwe (eind 19de eeuw) staat wat verderop en is ook opgenomen in deze wandelroute. Het kerkship van deze oude kerk kreeg een nieuwe functie. Ze is al lang niet meer in gebruik voor erediensten en ooit was het een bioscoop, houtzagerij en garage.

Tot een Ronsische mecenas het verval niet meer kon aanzien en van het gebouw een plek van en voor foodies maakte. Vanaf maart 2015 opende hij hier zijn **Passage**. In het schitterend gerestaureerde 15de-eeuwse gebouw staan eten en drinken vandaag centraal.

Meer info www.depassageronse.be

Bij het buitenkomen van de Passage zie je rechts het grafdelvershuisje uit de zeventiende eeuw. Het trapgeveltje is er achteraf bijgebouwd. Aan de overkant van de straat, waar nu het Albertpark is, was vroeger het eerste kerkhof.

F Art nouveau in Ronse

Ronse heeft een grote welvaart gekend eind 19de eeuw tot halfweg vorige eeuw door de textielindustrie. De textielbaronnen bouwden grote villa's en herenhuizen. Daarbij werden uiteraard trends en modegrillen gevolgd. Vanaf 1880 tot aan de Eerste Wereldoorlog was art nouveau toonaangevend in de architectuur van de gegoede klasse. En dat merk je in de Wijnstraat. Het grote herenhuis op het nummer 8 en 10 heeft typische elementen uit de art nouveau: sierlijke tegeltableaus in faïence. De symbolen die hierin werden opgenomen zijn verbonden met handel en nijverheid. Op het einde van de wandeling zal je nog voorbeelden zien van art nouveau. Kenmerkend voor art nouveau is het wegvallen van symmetrie, grote glaspartijen en kleurrijke, sierlijke ornamenten. Victor Horta was de grondlegger van deze vorm van architectuur. Na zo'n 30 jaar maakte deze bouwstijl plaats voor art deco waarvan we verder in de wandeling een paar mooie voorbeelden zullen zien.

3 "De Dansende stenen op het water"

Dit is van oudsher een zeer centrale plaats in Ronse. Hier was een kruispunt van handelswegen die de reizigers naar Ath, Saint-Sauveur, Oudenaarde en Gent bracht. Dit plein was daardoor eveneens een marktplaats en op de plaats van de fontein lag een waterplas om de paarden toe te laten even te drinken. Daarom noemen de Ronsenaars dit de 'plas'. De kunstenaar Christian Tobin wil met dit kunstwerk water en verleden verenigen.

Je vervolgt de weg om na de fontein de eerste straat rechtsaf te gaan (Hoogstraat) en daarna de eerste straat links om onmiddellijk links te houden (Fostierlaan). Je wandelt tot aan de Charles de Gaullestraat (aan infobord). Dan ben je aan punt 4 aangekomen.

Art deco in Ronse

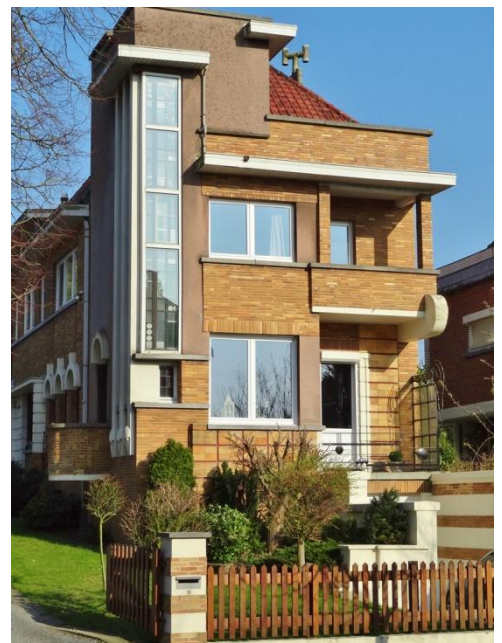
Tussen de twee wereldoorlogen, de interbellumperiode, maakte art deco zijn opwachting. Strakke lijnen, geen overbodige decoraties, exclusieve en duurzame materialen in een combinatie van cement met baksteen. In de Fostierlaan staan een paar huizen die art-deco-elementen bevatten, ze dragen de huisnummers 55-53, 50 en 42.

4

Wil je het mooiste voorbeeld zien van art deco in Ronse? Dan vervolg je de route en blijf je rechtdoor wandelen (Gefusilleerdenlaan). Heb je genoeg van de architectuur? Stap dan links in de Charles de Gaullestraat en op het einde ga je naar rechts (Stationsstraat) tot aan het standbeeld en fontein voor het stationsgebouw. Je bent nu aan punt 5 aangekomen.

De liefhebbers van architectuur wandelen de Gefusilleerdenlaan door. Aan het grote kruispunt ga je de betonnen brug over. De brug dateert van 1920 en is een van de eerste betonnen constructies van België. Zo'n 150 meter verder in de Saint-Sauveurstraat zie je links het mooiste voorbeeld van art deco. De woning toont je enkele typische kenmerken van art deco: trapkoker, strakke lijnen, cement gecombineerd met baksteen en veel glas.

Je wandelt nu terug en over de brug naar rechts (Oudstrijderslaan) en dan kom je aan het stationsgebouw en de fontein met de Ronsese zot, punt 5 op de kaart.

Station

De stationsomgeving zal in de komende jaren grondig vernieuwd worden. Een ambitieuze conceptstudie ligt aan de basis.

Wil je de voorkant zien van het stationsgebouw? Ga dan naar de perrons want op het plein voor het station is de achterkant. Dit station komt van Brugge ('t Zand aan het Concertgebouw) en was het eerste stationsgebouw (1841) in België. Toen het Brugse station te klein was en Ronse dringend een nodig had werd dat van Brugge steen voor steen afgebroken en hier opnieuw opgebouwd (1881). Het werd gerestaureerd in 1989 en 2001. De spoorlijn verbindt nu Ronse met Gent, vroeger liep deze nog door tot in heel eind in Wallonië.

Ronsese Zot en de Bommelsfeesten

Dit beeldje op het stationsplein is het symbool van de Bommelsfeesten, het vroegste carnaval van België. Het eerste weekend na Driekoningen gaan de Bommelsfeesten door, drie dagen lang. De Ronsenaars kunnen dan echt wel uit de bol gaan. Verkleed en onherkenbaar kunnen ze de draak steken met burens, familie en vrienden.

Dat ze daarbij een beetje zot doen kan geen kwaad want de Heilige Hermes waakt over hen. Waar er eerst op verschillende plaatsen feest gevierd werd, tot in de basiliek, heeft men na de Tweede Wereldoorlog de bommels (verklede personen) samengebracht in een optocht. Deze stoet gaat door op zaterdagavond na Driekoningen. Info over de Bommelsfeesten op www.bommelsfeesten.be

5

Met je rug naar het station ga je naar rechts (IJzerstraat) en deze blijf je volgen tot aan het rond punt. Daar staat een mooi voorbeeld van het rijke textielverleden: de Villa Portois. Aan dit rond punt ga je links in de Zuidstraat. Zo'n 150 meter verder ga je net voorbij het huis met de groene faiences rechts het poortje in. Deze smalle doorgang brengt je naar een fabriekssteegje: het Barasteegje.

Villa Portois

Deze villa bevindt zich in een wijk die gebouwd werd eind de 19de eeuw, samen met de nieuwe Sint-Martinuskerk die we straks bezoeken. Het is een directeurswoning van een textielbaron. Vroeger lag de textielfabriek achter de woning, tot 1963.

H

Textielindustrie in Ronse en de fabriekssteegjes

De textielnijverheid is reeds in Ronse sedert de 13de eeuw. Het werd een belangrijk centrum voor de lakennijverheid. Ronse werd in de loop der eeuwen 2x platgebrand en overleefde de Tachtigjarige Oorlog. Toen België ontstond begin de 19de eeuw werkte meer dan de helft van de bevolking in de textielindustrie. Na een dipje werd er opnieuw uitgepakt met een explosieve groei vanaf 1870.

Na de Tweede Wereldoorlog ging het bergaf met deze industrie, maar Ronse is altijd een textielstad gebleven met nog steeds een belangrijk aandeel in de lokale tewerkstelling.

De textielindustrie heeft in het stadsbeeld tal van visuele aanknopingspunten van het verleden nagelaten, naast de vele mooie woningen heeft Ronse ook nog fabriekssteegjes.

Toen de textielindustrie zo sterk groeide kon Ronse zijn vele inwoners nog amper huisvesten. Er werden dan maar huisjes gebouwd in de tuinen van andere woningen. Die steegjes werden verbonden via een smal pad en poortje met de straat. In die steegjes was er slechts één toilet voor alle inwoners en veelal was er maar op één plaats stromend water. Je komt straks langs het Barasteegje, het mooiste van de stad. Naar het einde van de wandeling kan je ook nog even binnenwippen in het Willocqsteegje.

6

Als je uit het Barasteegje komt ga je rechtdoor naar de St.-Martinuskerk. De ingang bevindt zich op de zijkant. Aan de voorkant van de kerk staat een oorlogsmonument. Als je uit de kerk komt op de zijkant, ga je rechtdoor in de Ch. Vandendoorenstraat. Je blijft deze straat volgen en je zal wat verder een doorgang zien naar het Willocqsteegje. Aan het kruispunt ga je rechtdoor en je komt op de Grote Markt met recht voor je het stadhuis, rechts van je de obelisk, Brasserie Harmonie vind je naast het stadhuis.

I

Sint-Martinuskerk

Herinner je je nog eerder de Oude Sint-Maartenskerk gelegen in de historische kern 'De Vrijheid', ten zuiden van Sint-Hermesbasiliek? Eind 19de eeuw was deze vervallen en te klein geworden. Gestimuleerd door de toenmalige katholieke burgemeester Ephrem De Malander en dankzij de sponsoring van de nieuw gefortuneerde en invloedrijke families van textielindustriëlen, werd hier de nieuwe Sint-Martinuskerk opgetrokken in het hart van de nieuwe burgerwijk.

Dit zuiver neogotisch gebouw volgens de plannen van de bekende architect Modeste De Noyette bevat uitzonderlijk mooie glasramen. Neem zeker een kijkje binnen, ze is alle dagen open van 10-17u.

J

Grote Markt

Recht voor je heb je het stadhuis dat gebouwd werd in de jaren '50 van vorige eeuw. Alleen de zuilen doen herinneren aan het vorige stadhuis. Aan de overzijde van de markt staat de obelisk. Ze staat er reeds sedert 1812 en was de eerste openbare fontein. Bij de oprichting stond er ook een troon op met de letter 'W' van Willem I, de koning der Nederlanden. Die kroon werd er bij de onafhankelijkheid afgehaald maar wel zonder de letter 'W'. Die is verdwenen ...

Beschermde cafés

Naast het stadhuis zie je Brasserie Harmonie, een van de twee beschermde cafés op de Grote Markt. Aan de andere kant vind je het andere, café Local Unique. De interieurs van beide cafés zijn zeer goed bewaard en dateren uit het begin van 20ste eeuw. Het getuigt van de "savoir vivre" van de Ronsese beau-monde uit die tijd. Voor de wanden bestelden ze bijvoorbeeld opvallende faiencetegeltafels waarvan de ontwerpen uitgevoerd zijn door Bosch Frères uit La Louvière, dat in die tijd hét Belgisch centrum voor geglazuurde tegels was. Beide cafés zijn nu beschermd, dus als je daar een pint gaat drinken, doe je meteen ook aan cultuur.

7

Aan de obelisk ga je linksaf in de Hospitaalstraat en zo kom je opnieuw aan de Hoge Mote. De startplaats van onze wandeling.

Een mooie foto gemaakt tijdens deze wandeling?

Deel jouw foto's dan via sociale media en gebruik de hashtags: #ronse, #visitronse, #stadmetuitzicht, #indevlaamseardennen

